

PATENTTI- JA REKISTERIHALLITUS

KHT Timo Juhani Helteen toiminta Lease Com Finland Oyj:n tilikausien 2021 ja 2022 tilintarkastuksissa

Tilintarkastuslautakunnan päätös 12.12.2023

Päätöksen diaarinumero: PRH/1661/10000/2023

Asian vireilletulo

Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastusvalvonta on oma-aloitteisesti aloittanut tutkinnan KHT Timo Helteen toiminnasta Lease Com Finland Oyj:n tilikausien 2021 ja 2022 tilintarkastuksissa.

Tilintarkastusvalvonnan selvityspyyntö

Tilintarkastusvalvonta on lähettänyt 8.9.2023 päivätyn selvityspyynnön KHT Timo Helteelle, jossa häntä on pyydetty selvittämään, mitä tilintarkastustoimenpiteitä hän on tehnyt ja miten hän on raportoinut tilinpäätösten 31.5.2021 ja 31.5.2022 ja niihin liitettyjen toimintakertomusten tarkastuksista. Selvitykseen pyydettiin liittämään asiaa koskeva tilintarkastusdokumentaatio. Timo Hellettä pyydettiin lisäksi 2.10.2023 toimittamaan hänen tilikaudelta 2023 yhtiölle antamansa tilintarkastuspöytäkirja sekä 16.11.2023 antamaan selvitys Lease Com Finland Oyj:n tilinpäätöksessä 31.5.2022 olevista oman pääoman ehtoisista lainoista.

Tilintarkastajan selvitys

Timo Helle on antanut 28.9.2023 päivätyn vastineen tilintarkastusvalvonnan selvityspyyntöön ja liittänyt siihen osan tilintarkastusdokumentaatiostaan tilikausilta 2021 ja 2022. Helle ei ole tilintarkastuksissaan ottanut huomioon sitä, että tarkastuskohde on rekisteröity kaupparekisteriin julkisena osakeyhtiönä, jonka olisi tullut laatia tilikausittain myös toimintakertomus. Toimintakertomuksen puutteesta ei ole kommunikoitu tarkastuskohteen johdon kanssa eikä siitä ole raportoitu tilintarkastuskertomuksissa. Syynä tähän on ollut pelkästään inhimillinen virhe. Tilintarkastusvalvonnalle laaditun selvityksen yhteydessä Helle on myös havainnut, että tarkastuskohteen oma pääoma on ollut alle puolet osakepääomasta, mikä on alle osakeyhtiölaissa julkiselle osakeyhtiölle asetetun vaatimuksen (OYL 20:23.3 §).

Helle on antanut tilintarkastusvalvonnan 16.11.2023 päivättyyn lisäselvityspyyntöön 16.11.2023 päivätyn vastineen ja liittänyt siihen dokumentaation pääomalainoista ja niitä koskevista hallituksen kokouspöytäkirjoista.

Helle on toimittanut lisäksi kaksi tilikautta 2023 koskevaa tilintarkastuspöytäkirjaa, jotka on annettu ennen tilintarkastuksen suorittamista. 27.9.2023 päivätyssä tilintarkastuspöytäkirjassa on esitetty huomautuksena, että yhtiön tulee laatia 31.5.2023 päättyneeltä tilikaudelta toimintakertomus sekä ryhtymään oman pääoman osalta tarvittaviin toimenpiteisiin (oman pääoman saattaminen lain edellyttämälle tasolle tai OYL 20:23.3 §:n mukaiset toimenpiteet). 16.11.2023 päivätyssä tilintarkastuspöytäkirjassa on huomautettu tilikauden 1.6.2022-31.5.2023 tilinpäätöksen valmistumisen myöhästymisestä, ja kehoitettu yhtiön johtoa ryhtymään välittömiin toimenpiteisiin tilinpäätöksen laatimisen loppuun saattamiseksi.

Ratkaisu

Tilintarkastuslautakunta antaa KHT Timo Helteelle varoituksen.

Perustelut

Taustatiedot tilintarkastuksen kohteena olleesta yhtiöstä

Lease Com Finland Oyj on julkinen osakeyhtiö, jonka toimialaksi on määritelty yhtiön yhtiöjärjestyksen 3 §:n mukaan kaikki laillinen liiketoiminta. Yhtiö harjoittaa hyötyajoneuvojen leasingpalveluiden tuottamista.

Tilintarkastuslautakunnan käsittelyssä tehdyt havainnot

Tilintarkastuskertomuksissa annetut lausunnot ja muu raportointi

Kirjanpitolain 3 luvun 1 §:n 3 momentin 1 kohdan mukaan tilinpäätökseen on liitettävä toimintakertomus muun muassa silloin, jos kirjanpitovelvollinen on julkinen osakeyhtiö. Tarkastuskohteena ollut Lease Com Finland Oyj on julkinen osakeyhtiö, joka ei ollut liittänyt toimintakertomusta tilinpäätöksiinsä tilikausilta 2021 ja 2022.

Timo Helle on antanut tilinpäätöksestä 31.5.2021 vakiomuotoisen, 1.12.2021 päivätyn tilintarkastuskertomuksen ja tilinpäätöksestä 31.5.2022 vakiomuotoisen, 20.9.2022 päivätyn tilintarkastuskertomuksen. Helle ei ole antanut yhtiön johdolle tilintarkastuspöytäkirjoja tai tilintarkastusmuistioita tilikausien 2021 ja 2022 tilintarkastusten yhteydessä. Helteen antamien tilintarkastuskertomusten lausunnot ovat olleet virheellisiä siltä osin kuin niissä on lausuttu, että tilinpäätökset täyttävät lakisäätteiset vaatimukset (TTL 3 luvun 5 §:n 2 momentin 2 kohta). Helle ei ole raportoinut toimintakertomuksista eikä niiden puuttumisista, ja siten tilintarkastuskertomuksissa ei ole annettu tilintarkastuslain 3 luvun 5 §:n 2 momentin 3) ja 4) kohdissa edellytetyjä lausuntoja siitä, ovatko toimintakertomukset laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti ja ovatko tilikausien 2021 ja 2022 toimintakertomusten ja tilinpäätösten tiedot olleet yhdenmukaisia.

Tarkastuskohteena olleen julkisen osakeyhtiön oma pääoma on ollut tilinpäätöksissä 31.5.2021 ja 31.5.2022 alle puolet yhtiön osakepääomasta. Osakeyhtiölain 20 luvun 23 §:n 3 momentin mukaan yhtiön hallituksen on mainitussa tilanteessa viipymättä ryhdyttävä lainkohdassa määrättyihin toimenpiteisiin: tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatiminen ja yhtiökokouksen koolle kutsuminen päättämään mahdollisista toimenpiteistä yhtiön taloudellisen aseman tervehtyttämiseksi. Helteen tilintarkastusdokumentaatioon on merkitty molempien tilikausien osalta, että oma pääoma on ollut tilinpäätöksessä riittävä. Helle ei ole huomauttanut asiasta (TTL 3:5.5) tilikausilta 2021 ja 2022 antamissaan tilintarkastuskertomuksissa tai raportoinut asiasta muulla tavoin yhtiön johdolle.

Tilintarkastuslautakunta katsoo, että Helle on toiminut asiassa tilintarkastuslain ja hyvän tilintarkastustavan vastaisesti antaessaan tilikausien 2021 ja 2022 tilintarkastuskertomuksissa virheelliset lausunnot Lease Com Finland Oyj:n tilinpäätöksistä ja laiminlyödessään huomauttaa tai muuten raportoida yhtiön johdolle velvollisuudesta ryhtyä osakeyhtiölaissa (20:23.3 §) määrättyihin toimenpiteisiin yhtiön oman pääoman määrän alittaessa tilinpäätöksissä 31.5.2021 ja 31.5.2022 puolet yhtiön osakepääomasta.

Päiväämätön tilinpäätöksen 31.5.2022 allekirjoitus

Kirjanpitolain 3 luvun 7 §:n 1 momentin mukaan tilinpäätös ja toimintakertomus on päivättävä ja kirjanpitovelvollisen on ne allekirjoitettava. Kirjanpitolautakunnan lausunnon 1899/2012 mukaan tilinpäätöksestä on yksiselitteisesti ilmentävä päivämäärä, jonka mukaisena tilinpäätös on hyväksytty kirjanpitolain 3 luvun 7 § 1 momentin nojalla allekirjoittajiensa toimesta. Kirjanpitolautakunnan lausunnossa 2014/2021 on käsitelty sähköistä allekirjoitusta ja todettu muun muassa seuraavaa:

"Aina ei ole mahdollista järjestää kirjanpitovelvollisen toimitielimen kokousta, jossa tilinpäätös hyväksytään ja samanaikaisesti allekirjoitetaan. Toisaalta virtuaalisessa ympäristössä sähköisen allekirjoituksen yhteyteen tulee tietoteknisesti merkintä allekirjoituksen tekopäivästä. Tämän vuoksi saattaa toimitielimeen kuuluvan henkilön allekirjoitus olla eriaikainen kuin tilinpäätöksen yksilöivä hyväksymispäivämäärä. Lautakunnan käsityksen mukaan sähköisen allekirjoituksen tietoteknisen päiväyksen tehtävänä on ainoastaan osoittaa luotettavasti se ajankohta, jolloin asianomainen on tehnyt allekirjoitusmerkinnän tarkoituksessa todentaa aiempi tahdonilmaisunsa tilinpäätöksen hyväksymisestä."

Lease Com Finland Oyj:n tilinpäätökseen 31.5.2022 tehdyistä hallituksen allekirjoituksista puuttuu päiväys. Tilinpäätökset on allekirjoitettu sähköisesti. Helle ei ole raportoinut yhtiön hallitukselle tilinpäätöksen päiväämättä jättämisestä.

Tilintarkastuslautakunta katsoo, että Helteen olisi tullut raportoida yhtiön hallitukselle tilinpäätöksen päiväämättä jättämisestä.

Seuraamuksen määräämisessä huomioon otettavat seikat

TTL 10 luvun 1 §:n mukaan huomautus on riittävä seuraamus, jos tilintarkastajan moitittava menettely on vähäinen, siihen liittyy lieventäviä asianhaaroja tai se on taloudellisesti vähämerkityksellinen. Jos edellä tarkoitettu menettely on sellainen, että huomautusta ei pidetä riittävänä seuraamuksena, tilintarkastuslautakunnan tulee antaa tilintarkastajalle varoitus.

Seuraamuksesta päätettäessä on otettava huomioon kaikki asiaankuuluvat seikat tilintarkastuslain 10 luvun 7 §:n mukaisesti. Näitä ovat 1) rikkomisen vakavuus ja ajallinen kesto, 2) tilintarkastajan vastuun aste, 3) tilintarkastajan halukkuus tehdä yhteistyötä toimivaltaisen viranomaisen kanssa, 4) tilintarkastajalle määrätty aiemmat seuraamukset ja 5) teosta tai laiminlyönnistä aiheutuneen vahingon tai haitan määrä.

Helteen menettely liittyy kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tarkastamiseen (TTL 3:1), tilinpäätöstä koskeviin normeihin, tilintarkastuskertomuksen antamiseen ja sen sisältöön (TTL 3:5).

Helle on antanut Lease Com Finland Oyj:n tilikausien 2021 ja 2022 tilintarkastuskertomuksissaan virheelliset lausunnot siltä osin, että yhtiön tilinpäätökset ovat täyttäneet lakisääteiset vaatimukset, vaikka yhtiö ei ollut liittänyt tilinpäätöksiinsä toimintakertomuksia. Helle ei ollut myöskään huomauttanut tai raportoinut yhtiön johdolle, että sen olisi tullut ryhtyä osakeyhtiölaissa määrättyihin toimenpiteisiin yhtiön oma pääoman määrän ollessa alle puolet yhtiön osakepääomasta tilinpäätöksissä 31.5.2021 ja 31.5.2022.

Tilintarkastuslautakunta katsoo, että vaikka Helteelle ei ole aikaisemmin määrätty TTL 10 luvun mukaisia seuraamuksia, ei huomautus ole riittävä seuraamus hänen menettelystään ottaen huomioon tilintarkastuskertomusten virheet ja oman pääoman vajaukseen kohdistuvat raportointilaiminlyönnit. Siten TTL 10 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan Helteelle on annettava varoitus.

Sovelletut säännökset

Tilintarkastuslaki (1141/2015) 1 luku 1 §, 3 luku 1 § ja 5 §, 4 luku 3 §, 7 luku 2 § ja 5 §, 10 luku 1 § ja 7 §. Kirjanpitolaki (1336/1997) 3 luku 1 § ja 7 §. Osakeyhtiölaki (624/2006) 20 luku 23 §.

Valitusoikeus

KHT Timo Helteellä on oikeus valittaa tästä päätöksestä Helsingin hallinto-oikeuteen.

Asian ratkaisseet tilintarkastuslautakunnan jäsenet

Pekka Pajamo (puheenjohtaja), Jussi Heiskanen (varapuheenjohtaja), Ari Ahti, Mari Arala, Antti Fredriksson, Riikka Rannikko, Janne Ruohonen, Tiina Toivonen, Eljas Vesterbacka

PATENTTI- JA REKISTERIHALLITUS

Tilintarkastuslautakunta
Pekka Pajamo
Tilintarkastuslautakunnan puheenjohtaja

Hannu Kuorti
Esittelijä
Tilintarkastusvalvonta

Liite Valitusosoitus